

TAJEMNÝ HOST (1911)

Psychodrama o jednom dějství

Valerij Brjusov

OSOBY

Julie, lesníková dcera
Příchozí, mlčící postava

Pokoj v lesníkově domě. Nevládný večer. Okna se zavřenými okenicemi. Je slyšet, jak sviští vítr a bubnuje déšť. Pokoj je slabě osvětlen petrolejovou lampou. V kamnech se topí. Klepání na domovní dveře. Štěkot psa.

Julie (stojí u okna a snaží se něco rozeznat ve škvíře okenic):

Kdo je tam?

Nemůžu vás pustit, jsem tu sama.

Jděte k mlynáři, je to ta pěšina vlevo,
přes potok...a přestaňte bušit. Jenom si otlučete ruce!

Dveře jsou pevné, ty se vám nepodaří rozbít.

Neotevřu vám ani za nic. A v domě
je zlý pes. Jen si pěkně běžte.

Do mlýna to není víc než dvě versty.

Tam vám otevřou..

Stranou.

A on jen tluče a tluče!

Odchází od okna. Bušení neustává. Pes štěká.

Julie (se vrací k oknu, stále však neotvírá okenice):

Halo vy tam! Jak se jmenujete? Tak abyste věděl:

Jsem holka a jsem doma sama.

A vás neznám. No uznejte sám,

jak vás můžu pustit. Co by tomu
řekli sousedi, kdybyste se mnou
strávil noc. To nejde!

A otec mi před odjezdem zakázal,
abych sem někoho pustila.
To je toho, jít v dešti lesem nějaké dvě versty.
Trochu toho deště! Však se nerozpustíte.

Mlčení. Klepání na dveře. Pes štěká.

Julie (*sama k sobě*):

Stojí a klepe.... Asi je unavený.
Možná je nemocný. Opřel se
o veřeje a nejde pryč.
A jako stroj pořád jen tluče.
Ten ale chudák promokl! Podle oblečení
je z města - je mladý - bledý -
v té tmě se mi to aspoň zdá.
Určitě
není odsud, tady v lese to nezná...
Že bych ho přece jen pustila?

Nahlas:

Poslyšte, řekněte mi,
odkud jste? Kam jdete?
Co tady vlastně chcete? Odpovězte.
Jak vás mám pustit do domu, když vás neznám!
Copak máte pusku plnou vody jako ryba??
Když budete pořád mlčet, tak adié!
Už mě nevidíte! Jen si stůjte.
Můžete klepat třeba do rána! Ani za nic
neotevřu.

Odchází od okna:

Ten si o sobě nějak myslí!
To je ale princátko! Když nechceš mluvit,
tak si pěkně mokni.

Mlčení. Klepání na dveře.

Panebože! Celou noc
mně nedá pokoj. Ještě mi umře
přede dveřmi - to by tak scházelo!
Šel a zabloudil - floutek z města
uviděl dům a teď se mu nechce pryč.
V lese se bojí vlků. K čertu, co s ním mám dělat.

Jde znovu k oknu.

Hej vy tam - jak se jmenujete?
Princi z Tramtárie! Ukažte,
že nemáte žádnou zbraň. Rozepněte si
kabát! Zvedněte ruce, tak..
No dobrá! Je mi vás líto. Otevřu vám.

Odbíhá. Zvuk odsouvané závory.

Štěkot psa. Vchází Julie a Neznámý, celý promočený.

Julie:

Pes je na řetěze, nebojte se.
To jste ale promokli! Skrz naskrz. Svlečte si
kabát a vyzujte si holínky. Na lavici je pléd.
Zabalte se do něho. Pod lavicí jsou papuče.
Obujte si je. Výborně. A teď se posad'te.
A ohřejte se, přiložím do kamen trochu dřeva.

Příchozí *si svléká kabát a vyzouvá holínky, obouvá si papuče, balí se do plédu. Julie hází do kamen polena.*

Julie: Dáte si trošku vodky? Jen si zavdejte!

Prináší láhev a nalévá stopku.

Příchozí *(děkovně přikyvuje a pije):*

Julie: Ale k jídlu nic nemám. Ani chleba.

Příchozí *(odmítavým posuňkem hlavy naznačuje, že nemá hlad).*

Julie: Tak víte co, můžete zůstat na noc v tomhle pokoji. Je tady měkký divan, lehněte si a do rána tu můžete spát. A já se uložím tady za tou přepážkou. Mám tam zbraň a kdybyste přestoupil přes práh, tak vám okamžitě vpálím kulku do čela. A Hektor mi taky nedá ublížit! Rozumíte? No dobrá, zatím jsme přátelé.

Příchozí *(přikyvuje hlavou).*

Julie: Ale proč pořád mlčíte? Odpovězte!

Příchozí *(naznačuje něco rukou).*

Julie: Co to znamená?

Příchozí *(opakuje pohyb).*

Julie: Nerozumím vám.
Nebo jste němý?

Příchozí (*něco naznačuje, nejde však ani o souhlas, ani nesouhlas*).

Julie: Nevěřím vám. Chcete se mi
jen vysmívat!
Ale dejte si pozor! Nedám se urážet!

Příchozí (*uchopí Julii za ruku a uctivě ji líbá*).

Julie: Tak dobrá, dobrá, už nic neříkám.
Tak ty jsi němý? Teď všechno chápu.
To proto jsi celou dobu mlčel.
Ale hluchý nejsi?

Příchozí (*nesouhlasně kroutí hlavou*).

Julie: Tak mi tedy rozumíš?

Příchozí (*přikyvuje na souhlas*).

Julie: Ale ty jeden chudáčku! Tak mi promiň.
Pochop: otec hned po ránu odjel do města.
Vrátí se zítra. Mlynář žije dvě versty odsud.
Vesnice je za řekou a v celém domě
není nikdo - jen já a Hekter. Chápeš,
že jsem se bála pustit muže do domu.
Ale ty jsi něco jiného. Ty jsi
takový hubený a slabý.
Určitě jsi nešťastný.

Příchozí (*souhlasně přikyvuje*).

Julie: Ale řekni mi,
Jsi přece z města? -Ty tam žiješ?

Příchozí (*kroutí nesouhlasně hlavou*).

Julie: Nebydlíš ve městě? Tak kde tedy? Daleko?

Příchozí (*přikyvuje*).

Julie: A jak se jmenuješ? Sergej? Ivan?
Nikita? Nikolaj? Petr? Alexandr?

Příchozí (*kroutí nesouhlasně hlavou*).

Julie: No to je jedno. Já jsem Julie. A tobě
budu říkat Robert. Mně se to jméno
líbí. Tak mi, Roberte, řekni,
kam jsi šel? Do mlýna? Nebo dál
do vesnice Otradnoje? Nebo do statku
K Voznicinovým? Nebo ještě dál?

Příchozí (*kroutí odmítavě hlavou a zakrývá si tvář rukama*).

Julie: Nechceš odpovídat? Copak je to
tajemství?

Příchozí (*souhlasně přikyvuje*).

Julie: Tajemství? No teda! Jako v románě?
Přečetla jsem jich hodně. Asi přede dvěma roky
bydlela v Otradném slečna a ta mně
půjčovala knížky. Ještě teď mi
dvě zůstaly: *Hraběnka co myla nádobí*
a *Černý princ*. Četl jsi to?

Příchozí (*kroutí odmítavě hlavou*).

Julie: To je škoda.

Já jsem je četla osmkrát a vždycky,
když se dostanu k dojímavé scéně,
hned začnu plakat - nemůžu zadržet slzy!
Hraběnku v dětství ukradl cikán,
ona nevěděla, že je hraběnka,
vyrůstala v chudobě, pracovala,
když tu najednou...
Ale to se tak nedá vykládat... Někdy
mě tak napadne, co když ani já
nejsem dcera lesníka, ale
taky nějaká hraběnka! Jen se mi nesměj.
To jsou všechno hlouposti. Jestli chceš, tak se napij vodky.

Podává mu sklenku.

Příchozí (*kroutí odmítavě hlavou*).

Mlčení.

Julie: Roberte, víš, já jsem hrozně nešťastná.
Celý život žiju v lese.
Maminka mi dávno umřela. Otec je zlostný,
je stále v lese, po celé dny
buď loví nebo něco vyřizuje. Hosté
k nám chodí zřídka. A kdo? - kostelník,
zahradník od Voznicinových a mlynář...
Jenom v létě přijíždějí páni
do Otradného, ale copak tam můžu jít?
Stydím se, neumím mluvit
jako oni; smějí se;
nemám vzdělání..... Já ale takový život
nesnesu! Je mi smutno! Tak smutno!
Chci něco úplně jiného. Miluji nádheru,
přepych. Chci chodit do divadel, na plesy.
Chci se bavit v salonech. Nežadala bych si

s žádnou hraběnkou. Jsem přece
krásná! Mám velké oči,
malá ouška, krásné nohy
a tělo jemné jako z alabastru!
Předčila bych mnohou hraběnkou
se všemi jejími parfémami a krémy!
Rychle bych se naučila hrát na klavír
a tančit všechny tance.
Mám přirozený půvab!
A kdo mě tady vidí? Borovice, ptáci
otec a vesničani! A co asi slyším -
křik, nadávky a vytí vlků,
když se k nám táhnou sněhem...
Chtěla bych se uvelebit v křesle,
a s číší vína v elegantní póze
poslouchat šepot francouzských slůvek
lásky...
A zatím musím zametat podlahy, vařit,
prát prádlo, napájet
našeho koně a vědět, že nikdy, vůbec nikdy
nepoznám jiný život!

Uhlí v kamnech dohasíná.

A pak se vdám. Koho si vezmu?
Určitě hajného! Anebo ještě hůř -
mlynáře! Ztloustnu a budu počítat
pytle mouky a za nocí poslouchat,
jak se pod vodou točí kola. Protivný muž
mě bude líbat mastnými pysky
na tvář a na rty. Občas mě bude
laskat posměšně a hrubě, a když se napije
bude mě tahat za copy!

Pak přijdou děti, budu je mýt a stříhat,
vařit jim kaši a vyplácet metlou!
A zapomenu na dívčí sny
jako na zbytky ohořelých svíček!
Ach! Nemám sílu na to ani myslet!

Mlčení.

Roberte, myslíš, že když žiji v lese
jak venkovské holky, že snad svou čest
jsem nedovedla chránit? Při všem, co je mi svaté,
přisahám: zatím mě nikdo
ani nepolíbil, nikomu jsem ještě
lásku nevyznala. Jsem čistá
jako letní nebe, jako pramen vody.
Na lože krále bych ulehla bez poskvrnny.
Největší klevetník by o mně nemohl říci
ani slůvko hany! ... A na co čekám?
Nevím. Možná tajně doufám,
že se odhalí můj hraběcí původ,
že pro mně přijede nějaký princ
a řekne: tebe jsem hledal po celém světě
a konečně jsem tě našel, pojď se mnou
do mého nádherného zámku, buď carevnou!
Tak čekám, míjejí roky, jsem sama,
nevím, co je radost a nepoznám ji nikdy!
A mám-li se přiznat, občas se stydím
za svoji poctivost!

Mlčení. V pokoji je stále temněji.

Možná však, že naříkám zbytečně
a den, na který čekám, právě nastal.

Třeba jsi právě ty, Roberte, přišel
jako mé splněné přání! V mých snech
měl přijet princ ve zlatém kočáře
s konvojem pánů a množstvím sluhů,
a zatím přišel pěšky a sám. Snila jsem,
že bude v brokátu a sametovém šatě
a on má bundu a plášť!
Snila jsem, že poklekne
a řečí vášnivou a sladkou
mi vyzná lásku.
A on je němý! Co se dá dělat!
Je mi až úzko. Roberte, řekni, pochopils,
že to sám Osud tě přivedl ke mně!
Jsi ten, na koho jsem čekala tak dlouho!
Jsi ten, koho mi poslal sám Pán! Můj souzený!
Milovaný, můj milý!
Ano! Poznávám tvoje oči, tvůj smutný,
tesklivý pohled, ušlechtilé štíhlé
prsty tvých krásnou rukou!
Roberte, Roberte, řekni mi: ano, to jsem já!

Příchozí (*neodpovídá*).

Mlčení.

Julie: Vždyť je to jedno, kdo vlastně jsi.
Co na tom záleží, zda jsi mi souzený.
Stejně se nedočkám nikoho lepšího,
a kde ty najdeš takovou dívku?
Jsem krásná, mladá. Dosud jsem
nikoho nelíbala! Veškerou sílu
své dívčí něhy dám tobě!
Dám ti svou nevinnost, jako bys
byl můj ženich, můj muž a pán!
A budu věřit, že jsi ten princ,

jenž ztratil trůn a v cizím šatě
musí zatím tajit svoje pravé jméno!
Budu ti sloužit jako tvoje služka
a jako carevna tě budu laskat.
Důvěřuj mi! Zůstaň se mnou!
Strávíš tu noc jak v pohádce!
Sám budeš věřit, že jsme spolu v zámku,
že nad postelí máme baldachýn
ze zlatého brokátu, že stovka sloužících
netrpělivě čeká za dveřmi a stačí jedno
slůvko, aby se rozzářil sál
a z pódia zazněla hudba!
Ach, jak jen tě budu milovat
a laskat, jak zahrnu tě něhou!
Všechna tvá přání budu plnit!
Budu vášnivá, pokorná, laskavá,
taková, jakou jen můžeš si přát!
A ráno, až se vzbudíš, uvidíš
dceru hajného, hospodařící v domě, dá ti napít mléka
a budeš si myslet, že se ti zdál
podivný sen. Poděkuješ, oblečeš plášť
a navždy odejdeš z našeho kraje.
A můžeš na mně zcela zapomenout...
Roberte! Můj princi! Můj pane!
Vezmi si mě jako drahocennou perlu,
kterou ti vyvrhla hlubina moře!
Vezmi si mě jak dar neznámé víly,
která tě spatřila v hlubokém lese!
Vezmi si mě! Dělej, co chceš! Jsem tvoje!

Vrhá se k Příchozímu.

Mohu se přitisknout? Dej mi své rty,

chtěla bych je zlíbat! Rozevři paže
a sevři mě v objetí! ...
Ty nechceš?

Dívá se upřeně a náhle v hrůze ustupuje.

Roberte! Roberte! To nemůže být pravda!
On zemřel.

*Ještě jednou se naklání nad Příchozím,
nehnutě sedícím v křesle a pak se v hrůze..
vrhá k oknu.*

On zemřel! Kde jste kdo! Lidé, pomozte!

Opona.

6. - 7. srpna. Bělkino.